

Ramy prawne raportowania ESG w Unii Europejskiej – ewolucja od NFRD do CSRD

Legal Framework for ESG Reporting in the European Union: Evolution as Exemplified by NFRD and CSRD

Abstract

The transition to a zero-emission economy and sustainable development requires us to reduce our use of fossil fuels and implement legal and reporting mechanisms that oblige businesses to comply with environmental and social standards. One of the key challenges has become the reporting of non-financial information, including environmental, social and corporate governance (ESG) aspects. Initially, this data was reported in accordance with the 2014 NFRD Directive, which was replaced in 2024 by the CSRD Directive, and further legislative changes regarding non-financial reporting are currently being implemented and planned. This paper presents the evolution of the legal framework for ESG reporting in the European Union, identify differences in reporting obligations under the aforementioned directives; it also highlights problems related to the lack of consistent, uniform, and mandatory ESG reporting standards. Despite the implementation of the CSRD Directive, the paper emphasises that companies still have too much discretion in selecting the information to be reported, which hinders comparability and verification. The analysis confirms that the abundance of data and the qualitative nature of ESG indicators increase interpretative risks and may undermine the objectives of non-financial reporting.

DARIA KOSTECKA-JURCZYK – doktor habilitowany nauk prawnych,
Uniwersytet Wrocławski, ORCID – 0000-0002-8404-7791,
e-mail: daria.kostecka-jurczyk@uwr.edu.pl

KATARZYNA MARAK – doktor nauk prawnych, Uniwersytet Ekonomiczny
we Wrocławiu, ORCID – 0000-0002-3402-5770,
e-mail: katarzyna.marak@ue.wroc.pl

SŁOWA KLUCZOWE: raportowanie ESG, raportowanie niefinansowe, zrównoważony rozwój, zasada podwójnej istotności, greenwashing

KEY WORDS: ESG reporting, non-financial reporting, sustainable development, double materiality principle, greenwashing

1 | Wstęp

Zrównoważony rozwój i budowa gospodarki o obiegu zamkniętym wymusza przestrzeganie przez przedsiębiorców norm środowiskowych, społecznych, praw człowieka oraz stosowanie dobrych praktyk w zakresie ładu korporacyjnego. Jednocześnie na przedsiębiorców nakładane są obowiązki raportowania danych dotyczących tych aspektów działalności. Jednym z kluczowych problemów stało się raportowanie w sposób zintegrowany, zwięzły, przejrzysty oraz porównywalny informacji niefinansowych, obejmujących kwestie społeczne, środowiskowe, ładu korporacyjnego, kapitału intelektualnego, społecznej odpowiedzialności biznesu i zrównoważonego rozwoju. Przedsiębiorcy raportowali takie dane początkowo na podstawie dyrektywy NFRD^[1] z 2014 r., która w 2024 r. została zastąpiona dyrektywą CSRD^[2]. Polska implementowała ją w grudniu 2024 r., a już w kwietniu 2025 r. Komisja Europejska wdrożyła pakiet „Omnibus” obejmujący kolejne zmiany w zakresie raportowania niefinansowego.

Celem niniejszego artykułu jest zwrócenie uwagi na kluczowe elementy raportowania oraz problem spójności i porównywalności publikowanych informacji w zakresie ESG, nie zaś szczegółowa analiza standardów sprawozdawczości. W opracowaniu przedstawiono ramy prawne raportowania ESG w Unii Europejskiej, w szczególności wskazano różnice między kluczowymi elementami raportowania w świetle obu dyrektyw, a także wskazano

¹ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/95/UE z dnia 22 października 2014 r. zmieniająca dyrektywę 2013/34/UE w odniesieniu do ujawniania informacji niefinansowych i informacji dotyczących różnorodności przez niektóre duże jednostki oraz grupy, Dz. U. L 330/1 z dnia 15.11.2014; <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32014L0095>, zwana dalej: NFRD.

² Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2022/2464 z dnia 14 grudnia 2022 r. w sprawie zmiany rozporządzenia (UE) nr 537/2014, dyrektywy 2004/109/WE, dyrektywy 2006/43/WE oraz dyrektywy 2013/34/UE w odniesieniu do sprawozdawczości przedsiębiorstw w zakresie zrównoważonego rozwoju; Dz. U. L 322 z dnia 16.12.2022, s. 15, zwana dalej: CSRD.

wątpliwości dotyczące ujawniania danych niefinansowych, których nie udało się wyeliminować poprzez wdrożenie CSRD.

W artykule zwrócono uwagę, że pomimo wdrożenia dyrektywy CSRD nadal brakuje obligatoryjnych, jednolitych i w pełni porównywalnych standardów raportowania niefinansowego. Spółki często w sposób dowolny dobierają i prezentują udostępniane informacje nie spełniając odpowiednich wymogów^[3]. Analiza powyższych dyrektyw powoduje obawy, że zbyt duża ilość danych wymaganych w różnych standardach będzie powodowała trudności interpretacyjne, a to z kolei może utrudniać ich porównywalność. Istotne wątpliwości budzi też jakościowy charakter danych ujmowanych w raportach, co może utrudniać ich weryfikację.

2 | Zrównoważony rozwój a ESG

Uprzemysłowienie gospodarek wielu państw w XX w. wywarło szereg negatywnych konsekwencji dla środowiska naturalnego i spowodowało wzrost nierówności społecznych. Próba odpowiedzi na te problemy stała się koncepcja zrównoważonego rozwoju.

Termin rozwój zrównoważony (ang. *sustainable development*) po raz pierwszy został oficjalnie użyty podczas Konferencji Organizacji Narodów Zjednoczonych w Sztokholmie w 1972 r. Następnie w 1987 r. w raporcie Komisji Brundtland zrównoważony rozwój powiązano z jakością życia^[4]. Wskazano w nim, że zrównoważony rozwój obejmuje trzy wymiary:

1. równość i solidarność społeczną mającą na celu oferowanie równych możliwości rozwoju dla wszystkich, eliminowanie ubóstwa oraz zapewnienie większego dobrobytu i praw dla każdej grupy społecznej;

³ Raquel Wille Sarquis, Ariovaldo dos Santos, Isabel Lourenço, Guillermo Oscar Braunbeck, „Joint venture investments: An analysis of the level of compliance with the disclosure requirements of IFRS 12” *Journal of International Financial Management & Accounting*, nr 2 (2021): 226.

⁴ Raport „Nasza wspólna przyszłość” (ang. „Our Common Future”), znany również jako Raport Brundtland, został opracowany przez Komisję Światową ds. Środowiska i Rozwoju (WCED) i opublikowany w 1987 r. przez Oxford University Press. <https://digitallibrary.un.org/record/139811?v=pdf>. [dostęp: 22.05.2025].

2. odpowiedzialność za środowisko rozumianą jako zdolność do wykorzystywania zasobów naturalnych bez naruszania równowagi i integralności ekosystemów oraz zmniejszanie obciążenia środowiska;
3. efektywność ekonomiczną osiąganą poprzez wspieranie inwestycji, innowacje i wzrost wydajności^[5].

Następnie na Konferencji Narodów Zjednoczonych na temat Środowiska i Rozwoju „Szczyt Ziemi” w 1992 r. (Earth Summit 1992) w Deklaracji z Rio de Janeiro z 1992 r.^[6] zrównoważony rozwój został określony jako proces, którego celem jest podniesienie standardów życia poprzez integralność ekologiczną, sprawiedliwość społeczną i gospodarczą, bez szkody dla przyszłych pokoleń. W 2015 r. ONZ przyjęło Agendę 2030 (Sustainable Development Goals)^[7], będącą globalnym planem działania na rzecz zrównoważonego rozwoju. Zawiera ona 17 celów zrównoważonego rozwoju, które mają zostać osiągnięte do 2030 r. przez wszystkie kraje świata. Unia Europejska jest zobowiązana do realizacji Agendy 2030 i wdrożyła swoje własne strategie, aby osiągnąć te cele. W obliczu niekorzystnych zmian środowiska kwestie klimatu stały się priorytetowe, zwłaszcza ograniczenie emisji gazów cieplarnianych i dostosowanie gospodarki światowej do zmian klimatycznych. W 2015 r. ONZ opracowało Paryskie Porozumienie Klimatyczne^[8]. Na szczęblu Unii Europejskiej wdrażane są natomiast dyrektywy stanowiące część Europejskiego Zielonego Ładu^[9], którego celem jest osiągnięcie neutralności klimatycznej do roku 2050. Należy

⁵ Mariusz Sagan, „Instytucjonalne uwarunkowania przedsiębiorstw a zrównoważony rozwój” *Kwartalnik Nauk o Przedsiębiorstwie*, nr 2 (2021): 28.

⁶ Organizacja Narodów Zjednoczonych, Deklaracja z Rio dotycząca środowiska i rozwoju, w: *Report of the United Nations Conference on Environment and Development (Rio de Janeiro, 3–14 June 1992)*, t. I, *Resolutions Adopted by the Conference*, A/CONF.151/26/Rev.1 (Nowy Jork, 1992). https://www.un.org/en/development/desa/population/migration/generalassembly/docs/globalcompact/A_CONF.151_26_Vol.I_Declaration.pdf. [dostęp: 10.05.2025].

⁷ Zgromadzenie Ogólne ONZ, Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development, rezolucja A/RES/70/1 z dnia 25 września 2015 r., <https://undocs.org/en/A/RES/70/1>. [dostęp: 18.05.2025].

⁸ Porozumienie paryskie, przyjęte na 21. sesji Konferencji Stron Ramowej konwencji Narodów Zjednoczonych w sprawie zmian klimatu (COP21), Paryż, 12 grudnia 2015 r., Dz.U. UE L 282 z 19.10.2016, s. 4. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/?uri=CELEX%3A22016A1019%2801%29>. [dostęp: 18.05.2025].

⁹ Komisja Europejska, Europejski Zielony Ład. Strategia na rzecz zrównoważonego rozwoju, COM(2019) 640 final, Bruksela, 11 grudnia 2019 r., <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/?uri=CELEX:52019DC0640> [dostęp: 18.05.2025].

podkreślić, że zasada zrównoważonego rozwoju została również ujęta w polskim porządku prawnym, bowiem zgodnie z art. 5 Konstytucji^[10] Rzeczypospolita Polska zobowiązuje się do ochrony środowiska, kierując się zasadą zrównoważonego rozwoju^[11].

Raportowanie zrównoważonego rozwoju wiąże się z ujawnianiem przez przedsiębiorców informacji obejmujących wypełnianie obowiązków społecznych, ekologicznych oraz związanych z łańcem korporacyjnym (ESG) i stanowi uzupełnienie tradycyjnych sprawozdań finansowych^[12].

Porównując zrównoważony rozwój i ESG należy zauważyć, że ten pierwszy obejmuje szeroki wachlarz zagadnień. Zakłada osiąganie celów globalnych w długim czasie i wiąże się z holistycznym podejściem do rozwoju gospodarczego, łączącym cele społeczne, ekonomiczne i środowiskowe. Natomiast ESG oznacza bardziej konkretne kryteria, szczegółowe narzędzia, które służą do oceny niefinansowej działalności przedsiębiorstw^[13].

¹⁰ Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r.; Dz.U. nr 78, poz. 483 ze zm.

¹¹ Pojęcie „zrównoważonego rozwoju” stanowiło przedmiot ożywionych sporów wśród członków i ekspertów Komisji Kodyfikacyjnej Zgromadzenia Narodowego, w trakcie prac nad projektem obecnie obowiązującej Konstytucji RP z 1997 r. Zob. Monika Florczak-Wątor, „Komentarz do art. 5”, [w:] *Konstytucja RP*, t. I-II, *Komentarz*, red. Marek Safjan, Leszek Bosek (Warszawa: C.H. Beck, 2016); autorka wskazuje, że przeciwnicy wykorzystywania terminu „zrównoważony rozwój” w tekście Konstytucji zwracali uwagę na jego nieostrość i wieloznaczność, proponując zastąpić go pojęciem „trwałego i wszechstronnego rozwoju społecznego i gospodarczego” (zob. wypowiedź Z. Sadowskiego, *Biul. KKZN* 1995, Nr 13, s. 10). Zwolennicy natomiast podkreślali, że pojęcie zrównoważonego rozwoju „ma ustalone znaczenie w literaturze światowej i oznacza pryncypia rozwoju ekologicznego, a więc takiego, które uwzględniają potrzeby środowiska naturalnego” – zob. wypowiedź Ireny Lipowicz, *Biuletyn KKZN*, nr 13 (1995): 10 oraz Kazimierza Działochy, *Biuletyn KKZN*, nr 44 (1997): 7.

¹² Tomasz Sadowski, „Raportowanie zrównoważonego rozwoju. Szanse i wyzwania nie tylko dla dużych przedsiębiorców” *Europejski Przegląd Prawa i Stosunków Międzynarodowych*, nr 3 (2023): 153-166; Tomasz Gabrusewicz, Wiesława Przybylska-Kapuścińska, „Wartość w zrównoważonym rozwoju” *Nauki o finansach*, nr 17 (2013): 55-62.

Rodrigo Lozano, „A holistic perspective on corporate sustainability drivers” *Corporate Social Responsibility Environmental Management*, nr 1 (2015): 33-34.

¹³ Por. Krzysztof Olszak i Angelina Stokłosa, „Interes spółki a koncepcja ESG – dokąd zmierzamy?” *Prawo i Więź*, nr 1 (2025): 349-350.

3 | Raportowanie niefinansowe a raporty finansowe

Informacje niefinansowe stale zyskują na znaczeniu, a przedsiębiorcy raportujący o zrównoważonym rozwoju starają się wyjść naprzeciw oczekiwaniom różnych grup interesariuszy (inwestorzy, klienci, pracownicy). Postrzegają oni raportowanie niefinansowe jako element sprawozdania finansowego służący do oceny efektywności środowiskowej i stopnia zrównoważonego rozwoju^[14]. Przez ostatnie dwie dekady przedsiębiorcy udostępniali inwestorom i opinii publicznej informacje dotyczące zrównoważonego rozwoju na zasadzie dobrowolności, za wyjątkiem nielicznych kategorii podmiotów, jak np. banki czy duże spółki publiczne, zobowiązanych formalnie dopiero od kilku lat do sporządzania i publikacji tego rodzaju danych. Jako pierwsze informacje dotyczące przestrzegania zasad zrównoważonego rozwoju zaczęły publikować spółki naftowe i gazowe.

Raportowanie zrównoważonego rozwoju ma wpływ nie tylko na wewnętrzny obszar funkcjonowania spółek (np. produktywność pracowników), ale i zewnętrzny (mający znaczenie dla oceny spółki przez akcjonariuszy)^[15]. Sprawozdania finansowe mają charakter obowiązkowy i obejmują stosunkowo zawężony zakres informacji o charakterze finansowym, natomiast raporty dotyczące zrównoważonego rozwoju odnoszą się do zagadnień związanych z ochroną środowiska, odpowiedzialnością społeczną oraz ładem korporacyjnym. W przeciwieństwie jednak do danych finansowych, raportowanie w obszarze ESG nie jest obligatoryjne dla wszystkich podmiotów – w przypadku większości spółek nadal ma charakter dobrowolny^[16].

Tradycyjne informacje księgowe są ujmowane w kategoriach systemów sprawozdawczości finansowej i często mierzone za pomocą wskaźników finansowych. Raportowanie ESG ma natomiast charakter opisowy i opiera się na elementach jakościowych. Jednak łączenie aspektów finansowych

¹⁴ Ibidem.

¹⁵ Hans B. Christensen, Luzi Hail, Christian Leuz, C., „Mandatory CSR and sustainability reporting: Economic analysis and literature review” *Review of Accounting Studies*, nr 3 (2021): 1178.

¹⁶ Report or Explain: A smart EU policy approach to non-financial information disclosure. <https://www.totalecomanagement.co.uk/uploads/7/5/0/1/7501978/gri-non-paper-report-or-explain.pdf>. [dostęp: 26.04.2025]; EY „Value of sustainability reporting”. <https://www.ey.com/content/dam/ey-unified-site/ey-com/en-gl/insights/sustainability/documents/ey-gl-tcfd-report-06-2023.pdf> [dostęp: 26.04.2025].

i niefinansowych w ramach tej samej analizy może ułatwić ocenę rentowności spółki i wpływać na jej wartość. W rezultacie raport zrównoważonego rozwoju staje się z jednej strony instrumentem promocji spółki, a z drugiej źródłem informacji dla konsumentów, inwestorów i/lub innych zainteresowanych stron, na temat rzeczywistego wpływu jej działalności na społeczeństwo i środowisko^[17]. Ma to na celu zmotywowanie przedsiębiorców do zaangażowania się w budowę gospodarki o obiegu zamkniętym i zrównoważony rozwój^[18].

Przepisy dotyczące ujawniania takich danych wielokrotnie były zmieniane i wciąż są rewidowane. Wynika to z konieczności uregulowania zakresu informacji oraz możliwości egzekwowania i weryfikacji raportowanych danych^[19]. Regulacje prawne mają bowiem na celu zagwarantowanie możliwości egzekwowania raportowania a także dostarczenie odpowiedniej jakości informacji^[20].

Pojęcie „informacje niefinansowe” nie zostało dotychczas zdefiniowane w aktach prawnych. Mimo to można przyjąć, że są to dane dotyczące przestrzegania norm prawa ochrony środowiska, inwestycji prośrodowiskowych, społecznej odpowiedzialności, kapitału intelektualnego, nieujęte w sprawozdaniu finansowym. Informacje dotyczące zrównoważonego rozwoju nie ograniczają się bowiem do problematyki promowania energii odnawialnej i efektywności energetycznej, ale obejmują też warunki pracy i poszanowania równości płci. Pojęcie ESG obejmuje bowiem trzy różne obszary funkcjonowania przedsiębiorców: ochrony środowiska, społecznej odpowiedzialności i ładu korporacyjnego. Informacje dotyczące pierwszego z nich mają umożliwić interesariuszom ocenę, na ile spółka uczestniczy w transformacji energetycznej i budowie gospodarki o obiegu zamkniętym. Przede wszystkim są to dane dotyczące źródeł energii z jakich korzysta, gospodarowania zasobami naturalnymi, stosunku do zmian klimatycznych,

¹⁷ Ionica Oncioiu, Anca-Gabriela Petrescu, Florentina-Raluca Bîlcan, Marius Petrescu, Delia-Mioara Popescu, Elena Anghel, „Corporate Sustainability Reporting and Financial Performance” *Sustainability*, nr 10 (2020): 4297.

¹⁸ Amr Elalfy, Olaf Weber, Sean Geobey, „The Sustainable Development Goals (SDGs): A Rising Tide Lifts All Boats? Global Reporting Implications in a Post SDGs World” *Journal of Applied Accounting Research*, nr 3 (2021): 562-563.

¹⁹ Luis Fonseca, Filipe Carvalho, „The Reporting of SDGs by Quality, Environmental, and Occupational Health and Safety-Certified Organizations” *Sustainability*, nr 20 (2019): 5797.

²⁰ Zob. Giorgio Mion, Christian R. Loza Adauí, „Mandatory Nonfinancial Disclosure and Its Consequences on the Sustainability Reporting Quality of Italian and German Companies” *Sustainability*, nr 17 (2019): 4612.

utyliizowania odpadów i wpływu na środowisko naturalne. W drugim obszarze są ujmowane zagadnienia dotyczące przestrzegania przepisów prawa pracy, BHP, praw człowieka a także zarządzania zasobami ludzkimi i przeciwdziałania dyskryminacji. Z kolei kryterium ładu korporacyjnego obejmuje wewnętrzny system nadzoru spółki, w tym procedury, standardy i mechanizmy kontroli mające na celu zapobieganie korupcji, przeciwdziałanie praniu pieniędzy, wdrażanie wewnętrznych regulaminów i zasad, prowadzenia przejrzystej księgowości oraz ochrony danych osobowych.

4 | Podstawy prawne raportowania niefinansowego w prawie UE

Nakładanie na przedsiębiorców obowiązków udostępniania różnym interesariuszom informacji dotyczących zrównoważonego rozwoju w sprawozdaniach z działalności staje się coraz bardziej sformalizowane. Komisja Europejska (dalej: Komisja) już w 2001 r. przygotowała rekomendacje w sprawie publikowania w sprawozdaniach spółek danych dotyczących spraw środowiskowych^[21], a w 2013 r. przyjęło dyrektywę 2013/34/UE w sprawie rocznych sprawozdań^[22]. W 2014 r. wdrożono dyrektywę nr 2014/95/UE w dotyczącą sprawozdawczości niefinansowej, znanej jako NFRD (Nonfinancial Disclosure Reporting Directive). Jej celem było zbudowanie modelu sprawozdawczości korporacyjnej, uzupełniającego sprawozdania finansowe, sprawozdania zarządu i oświadczenia o ładzie korporacyjnym o informacje niezbędne do oceny działalności spółki z punktu widzenia wpływu jej działalności na społeczeństwo i środowisko. Dyrektywa NFRD objęła raportowaniem nie tylko sprawy środowiskowe, ale także społeczne i pracownicze, prawa człowieka i procedury

²¹ Commission accounts and annual reports of companies (notified under document number C (2001) 1495). <https://eur-lex.europa.eu/eli/reco/2001/453/oj/eng>. [dostęp: 22.05.2025].

²² Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2013/34/UE z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie rocznych sprawozdań finansowych, skonsolidowanych sprawozdań finansowych i powiązanych sprawozdań niektórych rodzajów jednostek, zmieniająca dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2006/43/WE oraz uchylająca dyrektywy Rady 78/660/EWG i 83/349/EWG, Dz. U. L 2013, 182/19.

antykorupcyjne. Miało to zapewnić większą spójność i porównywalność informacji ujawnianych w sprawozdaniach niefinansowych przez przedsiębiorców w UE^[23].

Obowiązki sprawozdawcze zostały nałożone na duże spółki publiczne i przedsiębiorców zatrudniających powyżej 500 osób. Podmioty podlegające tej dyrektywie były zobowiązane do raportowania danych niefinansowych począwszy od 1 stycznia 2017 r., poprzez sporządzenie oświadczenia niefinansowego lub skonsolidowanego oświadczenia niefinansowego (zawarte w formie oddzielnego raportu zrównoważonego rozwoju, albo w sprawozdaniu rocznym).

Dyrektywa NFRD nie określała jednak przejrzystych, szczegółowych standardów sprawozdawczych. Przedsiębiorcy mieli szeroki zakres swobody w doborze wykazywanych informacji. W efekcie publikowali zróżnicowane dane, które było trudno weryfikować i porównywać, wobec czego były mało wiarygodne^[24]. Z tych względów dyrektywa NFRD była krytykowana^[25]. Jako jeden z jej mankamentów wskazywano też stosunkowo niewielką liczbę przedsiębiorców obowiązanych do ujawniania danych niefinansowych. Niewątpliwie NFRD stanowiła ważny krok w harmonizacji sprawozdawczości pozabudżetowej spółek w państwach członkowskich UE, ale nie przyczyniła się jednak do wzrostu spójności ujawnianych danych. Dlatego też Komisja podjęła prace nad jej rewizją.

W 2017 r. opublikowano wytyczne dotyczące raportowania pozabudżetowego^[26], następnie przyjęto rozporządzenie w sprawie zrównoważonych finansów, w świetle którego uczestnicy rynków finansowych i doradcy finansowi ujawniają szczegółowe informacje na temat ryzyka

²³ Mandy Cheng, Wendy Green, Pieter Conradie, Noryiuki Konishi i Andrea Romi, „The international integrated reporting framework: Key issues and future research opportunities” *Journal of International Financial Management & Accounting*, nr 1 (2014): 92-96.

²⁴ Hanna Sikacz, Dorota Teneta-Skwierz, „The role of selected tools of institutionalizing the environmental area in the process of generating the environmental performance” *Prace Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu*, nr 1 (2022): 117, 128.

²⁵ Cecilia Carmo, Cristiana Ribeiro, „Mandatory Non-Financial Information Disclosure under European Directive 95/2014/EU: Evidence from Portuguese Listed Companies” *Sustainability*, nr 8 (2022): 4860.

²⁶ Komunikat Komisji Wytyczne dotyczące sprawozdawczości w zakresie informacji niefinansowych (metodyka sprawozdawczości niefinansowej) (2017/C 215/01), Dz. U. 2017, C 215/1.

związanego ze zrównoważonym rozwojem,^[27] a także rozporządzenie w sprawie taksonomii zawierające klasyfikację działań gospodarczych zrównoważonych ekologicznie^[28]. W marcu 2018 r. Komisja przedstawiła Plan Działania na Rzecz Finansowania Zrównoważonego Wzrostu, obejmujący różne obszary ujawniania informacji na temat zrównoważonego rozwoju i zrównoważonych mechanizmów ładu korporacyjnego^[29]. W maju 2020 r., w związku z pandemią COVID-19, ogłoszono w UE Europejski Plan Odbudowy i Rozwoju, w ramach którego przeznaczono 750 mld. euro na inwestycje, w tym Europejski Zielony Ład. To z kolei miało wpływ na rewizję przepisów dotyczących raportowania informacji o ESG. Następnie konieczne było dostosowanie wymogów NFRD do przepisów wprowadzonych na późniejszych etapach w ramach strategii zrównoważonego finansowania UE, tj. taksonomii UE. Z tego względu w 2022 r. przyjęto dyrektywę w sprawie sprawozdawczości zrównoważonego rozwoju nr 2022/2464, która obowiązuje od 2024 r., znaną jako Corporate Sustainability Reporting Directive (CSRD). CSRD znacząco rozszerzyła zakres podmiotowy raportowania w porównaniu z dyrektywą NFRD. Nakłada ona obowiązek raportowania zrównoważonego rozwoju na wszystkich dużych przedsiębiorców oraz małe i średnie spółki giełdowe.^[30]

²⁷ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/2088 z dnia 27 listopada 2019 r. w sprawie ujawniania informacji związanych ze zrównoważonym rozwojem w sektorze usług finansowych, Dz. U. L 317/1.

²⁸ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2020/852 z dnia 18 czerwca 2020 r. w sprawie ustanowienia ram ułatwiających zrównoważone inwestycje, zmieniające rozporządzenie (UE) 2019/2088; Dz. U. L Nr 198, s. 13-43, zwane dalej: „Rozporządzeniem taksonomicznym”.

²⁹ Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady Europejskiej, Rady, Europejskiego Banku Centralnego, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów, *Plan działania: finansowanie zrównoważonego wzrostu gospodarczego*, COM(2018) 97 final.

³⁰ Dyrektywa CSRD objęła ok. 50 tys. przedsiębiorców. Dla porównania, dyrektywa NFRD obejmowała ok. 11 tys. podmiotów.

5 | Zmiany przepisów UE dotyczące raportowania niefinansowego i ich implementacja do krajowego porządku prawnego

Podstawę raportowania ESG stanowi aktualnie dyrektywa CSRD z 2022 r. Została ona implementowana do polskiego porządku prawnego w grudniu 2024 r. nowelą ustawy o rachunkowości, ustawy o biegłych rewidentach, firmach audytorskich oraz nadzorze publicznym oraz niektórych innych ustaw^[31]. Przepisy dyrektywy CSRD przewidywały stopniowe wdrażanie obowiązku raportowania ESG obejmujące różne grupy przedsiębiorców. Jednak na skutek powszechnej krytyki raportowania ESG, w lutym 2025 r. Komisja Europejska przedstawiła pakiet legislacyjny „Omnibus I” upraszczający obowiązkową sprawozdawczość w zakresie zrównoważonego rozwoju oraz odraczający o dwa lata raportowanie zrównoważonego rozwoju dla części przedsiębiorców.

Asumptem do złagodzenia podejścia UE do obowiązków sprawozdawczych w zakresie ESG stał się tzw. Raport Dragiego^[32], w którym wskazuje się ryzyko ograniczenia wzrostu gospodarczego w dłuższym okresie na skutek zbyt szybkiej transformacji energetycznej, wymuszającej wdrażanie przez przedsiębiorców zmian techniczno-organizacyjnych. W ramach pakietu „Omnibus I” w kwietniu 2025 r. przyjęto dyrektywę „stop-the-clock”^[33]. Przewiduje ona dwuletnie odroczenie obowiązku raportowania ESG dla spółek, które miały rozpocząć raportowanie za rok obrotowy 2025

³¹ Ustawa z dnia 6 grudnia 2024 r., o zmianie ustawy o rachunkowości, ustawy o biegłych rewidentach, firmach audytorskich oraz nadzorze publicznym oraz niektórych innych ustaw, Dz. U. 2024, poz. 1863. Na mocy art. 14 ustawy zmieniającej dodano rozdział 6c do ustawy o rachunkowości pt. „Sprawozdawczość zrównoważonego rozwoju”.

³² Dnia 9 września 2024 były prezes Europejskiego Banku Centralnego, były premier Włoch profesor Mario Draghi przedstawił raport na temat przyszłości europejskiej konkurencyjności „The Future of European Competitiveness” Part A „Competitiveness Strategy for Europe” oraz Part B „In-Depth Analysis and Recommendations”. Raport dostępny m.in. na stronie: <https://idm.com.pl/raport-dragiego-i-jego-wplyw-na-rynki-finansowe/>. [dostęp: 8.6.2025].

³³ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2025/794 z dnia 14 kwietnia 2025 r. w sprawie zmiany dyrektywy (UE) 2022/2464 i (UE) 2024/1760 w odniesieniu do dat, od których państwa członkowskie mają stosować niektóre wymogi dotyczące sprawozdawczości przedsiębiorstw w zakresie zrównoważonego rozwoju i niektóre wymogi w zakresie należytej staranności przedsiębiorstw w zakresie zrównoważonego rozwoju, Dz.U. L z 16.4.2025, tzw. dyrektywa stop-the-clock.

oraz 2026. Obecnie trwają prace nad uproszczeniem i ograniczeniem przedmiotowego zakresu przepisów dotyczących raportowania niefinansowego (tzw. pakiet „Omnibus II: lub „Duży Omnibus”). Omówienie projektowanej i daleko idącej rewizji podejścia do ESG, przekracza jednak ramy niniejszego artykułu. W tym miejscu można jedynie zasygnalizować podstawowe zmiany, które mają dotyczyć podniesienia progu zatrudnienia z 250 do 1000 pracowników w spółkach objętych obowiązkiem raportowania, co spowodowałaby wyłączenie ok. 80% z tego obowiązku.

Co istotne, dyrektywa CSRD rozszerzyła nie tylko zakres podmiotowy sprawozdawczości niefinansowej, o czym wspomniano już wcześniej, ale też przedmiotowy. W art. 1 ust. 3, 4 i 7 a także w motywach 30-36 wprowadzono wymóg przedstawienia modelu biznesowego, polityki zrównoważonego rozwoju spółki, inwestycje mające na celu redukcję emisji CO₂ i perspektywy ich osiągnięcia, rolę organów spółki i ich kompetencji (wiedza, umiejętności) pod względem wdrażania zasad zrównoważonego rozwoju, wskazanie ryzyk związanych ze zrównoważonym rozwojem i zarządzania tymi ryzykami a także systemy motywacji pracowników i członków organów zarządzających do wspierania zrównoważonego rozwoju^[34]. Dodatkowo przedsiębiorcy są zobligowani do przyjęcia standardów sprawozdawczości zrównoważonego rozwoju formułowane przez EFRAG (The European Financial Reporting Advisory Group)^[35]. Jednocześnie wprowadzono bardziej szczegółowe wymogi sprawozdawcze, m.in. obowiązek raportowania zgodnie z Europejskimi Standardami Sprawozdawczości Zrównoważonego Rozwoju (ESRS)^[36] i konieczność ujawniania informacji o zrównoważonym rozwoju w sprawozdaniu z działalności spółki, w ustrukturyzowanym formacie elektronicznym, co ma ułatwić weryfikację danych niefinansowych przez biegłego rewidenta.

³⁴ Motywy 30-36 CSRD.

³⁵ Motywy 37-54 CSRD.

³⁶ ESRS zawiera zestaw standardów sprawozdawczości ustanowionych w rozporządzeniu delegowanym Komisji (UE) 2023/2772 z dnia 31 lipca 2023 r. uzupełniające dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2013/34/UE w odniesieniu do standardów sprawozdawczości w zakresie zrównoważonego rozwoju. Przepisy te weszły już w życie i jako rozporządzenie delegowane Komisji są stosowane bezpośrednio, Dz. U. L, 2023/2772 z dnia 22.12.2023.

6 | Ryzyko tzw. „greenwashing”

Narzucanie przedsiębiorcom obowiązków raportowania ESG budzi wątpliwości co do użyteczności tego typu sprawozdań oraz tzw. „greenwashing”. Badania wskazują, że działania ESG mają tylko charakter symboliczny, choć mogą pomagać w rozwoju przedsiębiorstwa. Wobec tego mogą nie być użyteczne dla podejmowania prawidłowych decyzji inwestycyjnych^[37]. Istotnym problemem może być zjawisko „greenwashing”, polegające na wykazywaniu przez przedsiębiorców wyłącznie pozytywnych aspektów zrównoważonego rozwoju i jednocześnie pomijaniu tych niewłaściwych, które mogłyby zostać odebrane przez interesariuszy jako szkodliwe dla środowiska. „Greenwashing” można określić jako strategię informowania przez spółki o zaangażowaniu w ochronę środowiska i planach inwestycji w tym zakresie bez faktycznego zajmowania się nimi^[38]. Na problem „greenwashing” zwrócił uwagę w 1986 roku amerykański ekolog Jay Westerveld, który krytykował przedsiębiorców z branży hotelarskiej promujących ponowne używanie ręczników przez gości pod pretekstem ochrony środowiska, choć faktycznym celem było ograniczanie kosztów^[39]. W literaturze zjawisko greenwashing definiuje się jako formę wprowadzającą w błąd komunikacji stosowanej przez spółki w celu ukazania praktyk środowiskowych w pozytywnym świetle^[40]. Jednocześnie podkreśla się niejednoznaczność definicji „greenwashingu”, co może mieć negatywne konsekwencje dla interesariuszy. Trudno też odróżnić prawdziwe zobowiązania środowiskowe od pozornych działań w zakresie zrównoważonego rozwoju^[41]. Zatem „greenwashing” obejmuje selektywne ujawnianie

³⁷ Sikacz, Teneta-Skwierz, „The role of selected tools of institutionalizing the environmental area in the process of generating the environmental performance”, *Prace Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu*, nr 1 (2022) 117, 128; Magdalena Mikołajek-Gocejna, „The Relationship Between ESG Rating and Firm Value—Evidence from Companies Listed on Polish Capital Market in the WIG-ESG Index” *Central European Economic Journal*, nr 11 (2024): 154.

³⁸ Zhen Huang, Shi Yanxuan, Ming Jia, „Greenwashing: a systematic literature review” *Accounting and Finance*, nr 1 (2024): 858.

³⁹ Karen Becker-Olsen, Sean Potucek, „Greenwashing”, [w:] *Encyclopedia of Corporate Social Responsibility*, red. Samuel O. Idowu, Nicholas Capaldi, Liangrong Zu, Ananda Das Gupta (Berlin: Springer, 2013), 1318–1323.

⁴⁰ Ricardo Torelli, Federica Balluchi, Arianna Lazzini, „Greenwashing and environmental communication: Effects on stakeholders perceptions” *Business Strategy and the Environment*, nr 2 (2020): 408.

⁴¹ Ibidem.

informacji wprowadzające w błąd konsumentów i interesariuszy co do faktycznego zaangażowania spółki w ochronę środowiska. Temu problemowi stara się zapobiegać rozporządzenie taksonomiczne, a istotną rolę pełnią w tym przypadku sankcje za naruszanie przepisów prawa ochrony środowiska. W Polsce w ustawie o rachunkowości przewidziano odpowiedzialność karną za zawarcie nierzetelnych danych a także uchybienie obowiązкови sprawozdawczości. Jest to czyn zagrożony karą grzywny lub pozbawienia wolności do dwóch lat (art. 77 ustawy o rachunkowości). Sankcje karne są nakładane także na biegłego rewidenta, który sporządza niezgodną ze stanem faktycznym opinię o sprawozdawczości zrównoważonego rozwoju (art. 78 ustawy o rachunkowości).

Udostępnianie danych ESG jest istotne z punktu widzenia różnych interesariuszy, przy czym poszczególne ich grupy poszukują innych informacji^[42]. Konsumenci będą zainteresowani wpływem na środowisko a inwestorzy finansowi znaczeniem zrównoważonego rozwoju dla wzrostu wartości spółki^[43]. Z tego względu ważne jest, aby zakres informacji ujmowanych w raportach był ustandaryzowany i aby zapewnić możliwość egzekwowania sankcji za publikowanie nierzetelnych danych. Należy także zapewnić możliwość weryfikacji informacji zawartych w sprawozdaniach. Jest to niezbędne dla rzetelnego raportowania i zapewnienia wiarygodności publikowanych danych, co będzie sprzyjało ograniczaniu nadużyć w raportowaniu ESG i zapobieganiu tzw. greenwashing.

Dyrektywa CSRD, w porównaniu do NFRD, wymagała wdrożenia odpowiednich procedur sprawozdawczych, które zawarto w przepisach rozporządzenia taksonomicznego, w tym m.in. system klasyfikacji zrównoważonych ekologicznie działań gospodarczych (art. 9-15). Przedsiębiorcy powinni zatem raportować swoje działania na podstawie klasyfikacji zawartej w powyższym rozporządzeniu, uwzględniając takie dane jak: łagodzenie zmian klimatu, dostosowanie do nich, ochrona zasobów wodnych i morskich oraz ich zrównoważone wykorzystanie, przejście na system gospodarki o obiegu zamkniętym, przeciwdziałanie zanieczyszczeniom środowiska i ich kontrola, ochrona różnorodności biologicznej i ekosystemów a także przywracanie różnorodności biologicznej.

⁴² Simona Fiandrino, Alberto Tonelli, „A text-mining analysis on the review of the non-financial reporting directive: bringing value creation for stakeholders into accounting” *Sustainability*, nr 2 (2021): 763.

⁴³ Łukasz Matuszak, Ewa Różańska, „Towards 2014/95/EU directive compliance: the case of Poland” *Sustain Acc Manag Policy Journal*, nr 5 (2021): 1057, 1066.

Klasyfikacja zrównoważonych ekologicznie działań gospodarczych wprowadzona rozporządzeniem taksonomicznym zawiera ramy sprawozdawczości w zakresie zrównoważonego rozwoju, co ma na celu zapewnienie jednolitych kryteriów w UE. Ocena działalności spółek z punktu widzenia osiągnięcia celów środowiskowych lub przeciwnie – braku realizacji takich celów, jest przeprowadzana w oparciu tzw. techniczne kryteria kwalifikacji, określone w aktach delegowanych dotyczących taksonomii UE^[44], zgodnie z zasadą podwójnej istotności.

7 | Zasada podwójnej istotności

Dyrektywa CSRD utrzymała wymóg podwójnej istotności wprowadzony dyrektywą NFRD^[45]. Oznacza to, że w raportowaniu należy uwzględniać nie tylko aspekty finansowe zrównoważonego rozwoju i ich wpływ na wyniki spółki, ale też jego znaczenie z punktu widzenia pracowników, klientów, kontrahentów oraz środowiska. W efekcie spółki raportują informacje o swoim wpływie na środowisko i społeczeństwo niezależnie od tego, czy mają one dla nich konsekwencje finansowe. Ze względu na fakt, że podejście to może obejmować informacje, które są istotne dla różnych interesariuszy, nie tylko inwestorów, określa się je jako mające podwójną istotność.

Termin „istotność” jest zwykle używany w kontekście sprawozdawczości finansowej. Za istotną uważa się informację, której pominięcie, zniekształcenie lub zatajenie może wpłynąć na decyzje ekonomiczne odbiorców

⁴⁴ Rozporządzenie delegowane Komisji (UE) 2021/2139 z dnia 4 czerwca 2021 r. uzupełniające rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2020/852 poprzez ustanowienie technicznych kryteriów kwalifikacji służących określeniu warunków, na jakich dana działalność gospodarcza kwalifikuje się jako wnosząca istotny wkład w łagodzenie zmian klimatu lub w adaptację do zmian klimatu, a także określeniu, czy ta działalność gospodarcza nie wyrządza poważnych szkód względem żadnego z pozostałych celów środowiskowych, Dz. U. L, 442/1 z dnia 9 grudnia 2021.

⁴⁵ Art. 1 ust. 4 i 7 dyrektywy CSRD; motyw 29 dyrektywy CSRD; Rozporządzenie delegowane Komisji (UE) 2022/1214 z dnia 9 marca 2022 r. zmieniające rozporządzenie delegowane (UE) 2021/2139 w odniesieniu do działalności gospodarczej w niektórych sektorach energetycznych oraz rozporządzenie delegowane (UE) 2021/2178 w odniesieniu do publicznego ujawniania szczególnych informacji w odniesieniu do tych rodzajów działalności gospodarczej.

sprawozdań finansowych. W definicji istotności przyjętej w NFRD ustawodawca unijny starał się pogodzić dwie różne perspektywy dotyczące istotności. Z jednej strony perspektywę „prawdziwego i uczciwego widoku”, skoncentrowaną na wynikach finansowych sprawozdającego, typową dla rachunkowości finansowej, a z drugiej, perspektywę skoncentrowaną na wpływie działalności spółki na społeczeństwo i środowisko. Pierwsza z nich dotyczy potencjalnych lub rzeczywistych skutków społecznych i środowiskowych. Zgodnie z definicją istotności charakteryzującą sprawozdania finansowe, ta perspektywa koncentruje się na relacji spółki z inwestorami i powinna im umożliwiać ocenę ryzyka. Druga natomiast dotyczy przede wszystkim korporacyjnej odpowiedzialności środowiskowej i społecznej wobec konsumentów, społeczeństwa, pracowników, władz publicznych i inwestorów. Zatem obejmuje czynniki zewnętrzne i społeczne oraz obowiązki korporacyjne wobec interesariuszy.

W kontekście ujawniania informacji na temat zrównoważonego rozwoju, można wyodrębnić istotność finansową i istotność wpływu. Pierwsza odnosi się do rzeczywistego i potencjalnego ryzyka związanego z ESG, które może mieć znaczenie z punktu widzenia sytuacji finansowej spółki i jej wyników operacyjnych. Natomiast istotność wpływu odnosi się do rzeczywistego i potencjalnego wpływu spółki na środowisko i społeczeństwo. W związku ze zróżnicowaniem standardów raportowania w zakresie zrównoważonego rozwoju, spółki same decydują o istotności danych uwzględniając odbiorców publikowanych informacji. Na przykład standardy MSSF/ISSB są zgodne z perspektywą istotności finansowej. Z kolei standardy GRI są użyteczne w zakresie istotności wpływu.

W wąskim ujęciu koncepcja istotności odnosi się do ujawniania danych finansowych ułatwiających inwestorom podejmowanie decyzji. Natomiast w szerszym ujęciu tzw. podwójna istotność obejmuje informacje ważne dla grona różnych interesariuszy. Z tego względu to spółka publikująca swoje dane musi rozważyć, czy i w jaki sposób jej działalność wywiera wpływ na zrównoważony rozwój środowiska i społeczeństwa, niezależnie od tego, czy ma to konsekwencje finansowe^[46]. Kluczowym kryterium istotności jest odpowiedź na pytanie, czy ujawniane informacje ESG są użyteczne dla

⁴⁶ Mittelbach-Hörmanseder, Hummel i Rammerstorfer analizują, w jaki sposób wartość firmy mierzona cenami akcji jest powiązana z ujawnianiem informacji na temat społecznej odpowiedzialności biznesu (CSR) oraz w jaki sposób otoczenie instytucjonalne wpływa na tę relację. W swoich badaniach wskazują negatywny związek między ceną ich akcji a ujawnianiem informacji na temat.

interesariuszy, nie tylko dla samej spółki (dlatego ten wewnętrzny pogląd nazywany jest również podwójną istotnością).

Wybór podejścia do raportowania zależy między innymi od adresata raportu. Spółki mają znaczną swobodę w ocenie istotności danych mieszczących się w zakresie ESG. Z tego względu w przyszłości należałoby ustalić wspólny próg istotności, mający zastosowanie do szerokiej grupy przedsiębiorców. To mogłoby ułatwić interesariuszom porównywanie danych różnych spółek. Niestety w systemie raportowania utrzymują się różnice odnoszące się do kluczowych kwestii, takich jak pojęcie istotności, adresaci sprawozdań czy wreszcie obszary tematyczne i wskaźniki efektywności.

Powyższe rozważania wskazują, że nieostra i niejednoznaczna koncepcja istotności w kontekście ujawniania informacji z zakresu ESG stwarza wiele trudności w praktyce. W literaturze publikowane są badania na temat rozbieżności w raportowaniu niefinansowym, wynikające z nieprecyzyjnych, ogólnie sformułowanych standardów. Badania porównawcze sprawozdawczości niefinansowej w pięciu państwach członkowskich UE pokazują różnice w krajowych systemach księgowych i dobrych praktykach biznesowych a jednocześnie wskazują, że lokalne konteksty historyczne, kulturowe, ekonomiczne i polityczne kształtują sposób, w jaki rozumie się zrównoważony rozwój przedsiębiorstw^[47].

Wprawdzie występują dane, które można określić jako specyficzne dla pewnych branż (np. emisje CO₂ w przypadku przedsiębiorstw energetycznych czy niebezpieczne odpady w przypadku spółek z branży chemicznej), co może ułatwiać ich analizę inwestorom, jednak brakuje ustandaryzowanych, niezbędnych danych, które powinny być ujęte w raportach niefinansowych. Akcjonariusze w zależności od własnych preferencji biznesowych i podejścia do ochrony środowiska będą oczekiwali różnych danych od poszczególnych spółek. Wobec tego uczynienie zadość wszystkim interesariuszom będzie trudne i kosztowne, zwłaszcza biorąc pod uwagę dalsze poszerzanie zakresu przedmiotowego sprawozdawczości niefinansowej w UE. W maju 2024 r. Rada UE przyjęła bowiem Dyrektywę w sprawie należytej staranności przedsiębiorstw w zakresie zrównoważonego rozwoju (Corporate Sustainable Due Diligence Directive – CSDDD^[48]), zobowiązującą

⁴⁷ Selenia Aureli, Federica Salvatori, Elisabetta Magnaghi, „A Country-Comparative Analysis of the Transposition of the EU Non-Financial Directive: An Institutional Approach” *Accounting, Economics, and Law*, nr 2 (2020): 23.

⁴⁸ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/1760 z dnia 13 czerwca 2024 r. w sprawie należytej staranności przedsiębiorstw w zakresie zrównoważonego rozwoju oraz zmieniającej dyrektywę (UE) 2019/1937 i rozporządzenie (UE)

dużych przedsiębiorców do identyfikacji, oceny i zarządzania negatywnym wpływem na środowisko i społeczeństwo. Nowe przepisy dotyczące CSDDD będą wdrażane stopniowo. Od 2029 r. dotyczyć będą spółek zatrudniających ponad 1000 pracowników oraz osiągających roczne przychody przekraczające 450 mln euro. Na podstawie tej dyrektywy raportowanie będzie obejmowało całe łańcuchy dostaw, a publikowane dane będą uwzględniać także takie kwestie jak praca dzieci, praca przymusowa, nieuczciwe praktyki pracownicze, niebezpieczne warunki pracy, wpływ na różnorodność biologiczną. Jednocześnie przedsiębiorcy będą obowiązani publikować plany transformacji klimatycznej. Niewątpliwie będzie to wymóg znacznie obciążający niektóre spółki. Standardy dotyczące danych wykraczających poza granice jednostki sprawozdawczej (np. dotyczące różnych podmiotów w całym łańcuchu dostaw) stanowią bowiem wyzwanie dla spółek raportujących nie tylko ze względu na trudności z pozyskaniem informacji, ale i ich weryfikacją. Wobec tego publikowanie danych będzie ryzykowne. Z kolei niezgłaszanie danych niefinansowych lub zamieszczenie informacji nierzetelnych może nie tylko prowadzić do utraty zaufania interesariuszy, ale też będzie skutkować wzrostem liczby procesów sądowych. Przedsiębiorcy będą bowiem ponosić odpowiedzialność cywilną za publikowanie nierzetelnych danych.

8 | Wnioski

Udostępnianie danych niefinansowych, w tym informacji dotyczących aspektów środowiskowych, społecznych oraz ładu korporacyjnego (ESG), stanowi istotny element komunikacji przedsiębiorców z interesariuszami, przy czym poszczególne grupy interesariuszy wykazują zróżnicowane potrzeby informacyjne. Konsumenci koncentrują się głównie na wpływie działalności przedsiębiorcy na środowisko naturalne, natomiast inwestorzy finansowi zainteresowani są znaczeniem działań z zakresu zrównoważonego rozwoju w kontekście długoterminowego wzrostu wartości spółki.

Wskaźniki ESG obejmujące informacje środowiskowe, społeczne oraz dotyczące ładu korporacyjnego w większości mają charakter jakościowy a nie ilościowy, co może budzić wątpliwości interpretacyjne i aplikacyjne po stronie interesariuszy. Ponadto zakres danych ujmowanych w raportach różni się w zależności od charakteru działalności i specyfiki danej spółki a także adresatów (grupy interesariuszy).

Dyrektywa CSRD nie wyeliminowała w pełni wątpliwości i kontrowersji jakie budziło raportowanie na podstawie dyrektywy NFRD. Nadal brakuje wypracowanych schematów i obligatoryjnych elementów zawieranych w raportach niefinansowych, co powoduje trudności interpretacyjne po stronie interesariuszy i wbrew założeniom, nie sprzyja ujednolicaniu raportów oraz standaryzacji ujawnianych danych. Dyrektywa CSDDD, która ma być implementowana w państwach członkowskich UE do lipca 2026, nakłada nowe, dodatkowe obowiązki sprawozdawcze na przedsiębiorców. Natomiast pakiety „Omnibus I” i „Omnibus II” przewidują zmiany w zakresie podmiotowym i przedmiotowym dyrektywy CSRD. Powoduje to brak pewności prawnej i utrudnia przedsiębiorcom dostosowywanie się do zmieniających się przepisów z jednej strony oraz oczekiwań interesariuszy z drugiej.

Podsumowując, chociaż raportowanie ESG jest niezbędne do promowania odpowiedzialności korporacyjnej w zakresie spełniania standardów społecznych, środowiskowych i ładu korporacyjnego, niesie ze sobą znaczne wyzwania prawne. Przede wszystkim problemem wciąż pozostaje złożoność raportowanych danych, niespójność standardów raportowania oraz ryzyko związane z ograniczonym dostępem do informacji i ich weryfikacją. Powyższe wnioski potwierdzają potrzebę dalszego doprecyzowania wytycznych i standardów sprawozdawczości. Otwarte pozostaje pytanie, na ile transformację w kierunku bardziej zrównoważonego społeczeństwa i skuteczną budowę gospodarki o obiegu zamkniętym można realizować za pomocą przepisów dotyczących raportowania niefinansowego.

Bibliografia

- Aureli Selena, Federica Salvatori, Elisabetta Magnaghi, „A Country-Comparative Analysis of the Transposition of the EU Non-Financial Directive: An Institutional Approach” *Accounting, Economics, and Law*, nr 2 (2020): 1-30. <https://doi.org/10.1515/acl-2018-0047>.
- Becker-Olsen Karen, Sean Potucek. „Greenwashing”, [w:] *Encyclopedia of Corporate Social Responsibility*, red. Samuel O. Idowu, Nicholas Capaldi, Lian-grong Zu, Ananda Das Gupta. 1318-1323. Berlin: Springer, 2013. https://doi.org/10.1007/978-3-642-28036-8_104.
- Carmo Cecilia, Cristiana Ribeiro, „Mandatory Non-Financial Information Disclosure under European Directive 95/2014/EU: Evidence from Portuguese Listed Companies” *Sustainability*, nr 8 (2022): 4860. <https://doi.org/10.3390/su14084860>.
- Cheng Mandy Wendy Green, Pieter Conradie, Noryiuki Konishi, Andrea Romi, „The International Integrated Reporting Framework: Key Issues and Future Research Opportunities” *Journal of International Financial Management & Accounting*, nr 1 (2014): 90-119. <https://doi.org/10.1111/jifm.12015>.
- Christensen Hans B., Luzi Hail, and Christian Leuz, „Mandatory CSR and Sustainability Reporting: Economic Analysis and Literature Review” *Review of Accounting Studies*, nr 3 (2021): 1176-1248. <https://doi.org/10.1007/s11142-021-09609-5>.
- Elalfy Amr, Olaf Weber, Sean Geobey, „The Sustainable Development Goals (SDGs): A Rising Tide Lifts All Boats? Global Reporting Implications in a Post SDGs World” *Journal of Applied Accounting Research*, nr 3 (2021): 557-575.
- Fiandrino Simona, Alberto Tonelli, „A Text-Mining Analysis on the Review of the Non-Financial Reporting Directive: Bringing Value Creation for Stakeholders into Accounting” *Sustainability*, nr 2 (2021): 763. <https://doi.org/10.3390/su13020763>.
- Florczak-Wątor Monika, „Komentarz do art. 5”, [w:] *Konstytucja RP*, t. I-II, *Komentarz*, red. Marek Safjan, Leszek Bosek. Warszawa: C.H. Beck, 2016.
- Fonseca Luis, Filipe Carvalho, „The Reporting of SDGs by Quality, Environmental, and Occupational Health and Safety-Certified Organizations” *Sustainability*, nr 20 (2019): 5797. <https://doi.org/10.3390/su11205797>.
- Gabrusewicz Tomasz, Wiesława Przybylska-Kapuścińska, „Wartość w zrównoważonym rozwoju” *Nauki o finansach*, nr 17 (2013): 55-62.
- Huang Zhen, Shi Yanxuan, Ming Jia, „Greenwashing: A Systematic Literature Review.” *Accounting and Finance*, nr 1 (2024): 857-882. <https://doi.org/10.1111/acfi.13352>.

- Lozano Rodrigo, „A Holistic Perspective on Corporate Sustainability Drivers” *Corporate Social Responsibility and Environmental Management*, nr 1 (2015): 32-44. <https://doi.org/10.1002/csr.1325>.
- Matuszak Łukasz, Ewa Różańska, „Towards 2014/95/EU Directive Compliance: The Case of Poland” *Sustainability Accounting, Management and Policy Journal*, nr 5 (2021): 1052-1076. <https://doi.org/10.1108/SAMPJ-02-2020-0042>.
- Mikołajek-Gocejna Magdalena, „The Relationship Between ESG Rating and Firm Value—Evidence from Companies Listed on Polish Capital Market in the WIG-ESG Index” *Central European Economic Journal*, nr 11 (2024): 141-158. <https://doi.org/10.2478/ceej-2024-0011>.
- Mion Giorgio, Christian R. Loza Adaui, „Mandatory Nonfinancial Disclosure and Its Consequences on the Sustainability Reporting Quality of Italian and German Companies” *Sustainability*, nr 17 (2019): 4612. <https://doi.org/10.3390/su11174612>.
- Olszak Krzysztof i Angelina Stokłosa, „Interes spółki a koncepcja ESG – dokąd zmierzamy?” *Prawo i Więź*, nr 1 (2025): 347-382. <https://doi.org/10.36128/PRIW.VI54.831>.
- Oncioiu Ionica, Anca-Gabriela Petrescu, Florentina-Raluca Bîlcan, Marius Petrescu, Delia-Mioara Popescu, Elena Anghel, „Corporate Sustainability Reporting and Financial Performance” *Sustainability*, nr 10 (2020): 4297. <https://doi.org/10.3390/su12104297>.
- Sadowski Tomasz, „Raportowanie Zrównoważonego Rozwoju. Szanse i Wyzwania Nie Tylko dla Dużych Przedsiębiorców” *Europejski Przegląd Prawa i Stosunków Międzynarodowych*, nr 3 (2023): 153-167. <https://doi.org/10.52097/eppism.8715>.
- Sagan Mariusz, „Instytucjonalne Uwarunkowania Przedsiębiorstw a Zrównoważony Rozwój” *Kwartalnik Nauk o Przedsiębiorstwie*, nr 2 (2021): 27-39. <http://doi.org/10.33119/KNoP.2021.59.2.3>.
- Sarquis Raquel Wille, Ariovaldo dos Santos, Isabel Lourenço, Guillermo Oscar Braunbeck, „Joint venture investments: An analysis of the level of compliance with the disclosure requirements of IFRS 12” *Journal of International Financial Management & Accounting*, nr 2 (2021): 207-232. <https://doi.org/10.1111/jifm.12130>.
- Sikacz Hanna, Dorota Teneta-Skwierz, „The Role of Selected Tools of Institutionalizing the Environmental Area in the Process of Generating the Environmental Performance” *Prace Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu*, nr 1 (2022): 115-133.
- Torelli Ricardo, Federica Balluchi, Arianna Lazzini, „Greenwashing and Environmental Communication: Effects on Stakeholders’ Perceptions” *Business Strategy and the Environment*, nr 2 (2020): 407-421. <https://doi.org/10.1002/bse.2373>.

